

L'etnobotànica per a la mainada

Jugar amb plantes és un dels primers contactes que de ben petits podem tenir amb el món vegetal. Transformar fruits i tiges en instruments de música, o en barquetes decidides a travessar les cascades formades per les roques en els rius. Fabricar joies i anells fets amb flors de botonets (*Santolina chamaecyparissus*), crear arracades amb herba de plata (*Paronychia* sp.), corones amb heura (*Hedera helix*), llorer (*Laurus nobilis*) o vidauba (*Clematis vitalba*). Ajupir-se al costat d'un marge cobert de roselles (*Papaver* sp.) i obrir les poncelles sense parar, repetint «gall, gallina o pollet?». Inventar corrandes amb noms de plantes, fer sopes i decoracions improvisades amb totes les parts de les plantes que es poden trobar. Tastar, durant les excursions, flors de jonça (*Aphyllanthes monspeliensis*) i arrels de panical (*Eryngium campestre*) com si fossin lllaminadures naturals. La llista de tots els jocs que reserven les plantes als infants és infinita.

Rere la senzillesa de l'entreteniment s'amaguen gestos primordials, que permeten introduir les plantes en els jocs simbòlics, trencant les barreres que separen actualment el món vegetal de la majoria dels nostres gestos diaris. Fins a mitjan segle XX, molts nens i nenes creixien en pobles petits i mitjans, i per a tots ells el contacte amb les plantes era evident i constant. Avui en dia, en canvi, accedir al medi natural s'ha transformat en una estona preuada que moltes famílies busquen i que provoca trajectes de cotxe amunt i avall durant els caps de setmana.

L'etnobotànica inclou l'estudi i la divulgació d'aquesta relació dels més joves amb les plantes. Jugar, tocar, manipular, oler, menjar, construir, teixir amb les plantes del nostre entorn és una porta d'entrada per aprendre a conèixer les plantes, identificar-les i entendre com funcionen. El coneixement sensorial i pràctic de les plantes i dels seus usos és un primer pas essencial per a concebre la necessitat de respectar les plantes de l'entorn i cuidar el paisatge que ens envolta. És crucial per a poder entendre que la biodiversitat que hem de protegir no només es troba en territoris tropicals i llunyans, sinó que és a tot arreu, en cada zona on han aconseguit aventurar-se les plantes, de les més insignificants a les més vistoses.

A Catalunya, existeixen cada dia més entitats que es dediquen a realitzar tallers amb infants per tal de fer-los descobrir la màgia de les plantes. Aquestes entitats juguen un paper clau en la transmissió de coneixements. Desenvolupen activitats lúdiques amb plantes de diferents ambients, des de les plantes de l'hort a les del matollar, passant per les espècies forestals o de vora de riu, i amb objectius variats: l'agroecologia, la sobirania alimentària, la conservació de la natura, la restauració d'hàbitats i la custòdia del territori, entre d'altres. En algunes activitats, els infants es poden apropiat als antics oficis, provant ells mateixos les tècniques, tocant les fibres, manipulant les eines. Després, també porten aquestes nocions cap a casa, cap a l'escola, cap als seus pobles, i ajuden, al seu torn, a divulgar els coneixements etnobotànics i a jugar-los en present.

Sobretot, en cada taller, els infants incorporen nocions i gestos que podran transformar en recursos quan, més grans, hagin de prendre decisions quant a la seva relació amb el món vegetal, el seu ofici, els seus lleures. La crisi ecològica actual ens obliga a repensar les nostres maneres de ser i el lloc que ocupem en l'ecosistema. L'etnobotànica pot donar marcs conceptuals, eines, idees innovadores basades en pràctiques més sostenibles. Fer que els infants siguin participants de la recuperació dels coneixements etnobotànics és imprescindible, tant per a conservar la memòria del passat, com per a imaginar un futur millor.

Viu, gaudeix i aprèn amb la nostra flora

Grup de treball d'Editors